ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету журналістики

_____ В.В.Костюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

«2» 09 2026

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА СВІТОВОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

підготовки бакалавра
денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Редагування та моделювання медійного контенту

спеціальності 061 Журналістика
галузі знань 06 Журналістика

ВИКЛАДАЧ: Романюк Наталія Василівна, к. філол. н., доц. кафедри видавничої справи та редагування

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри видавничої справи та редагування
Протокол № 2 від "1" вересня 2026 р.
Завідувач кафедри видавничої справи та редагування
_____ Плеханова Т.М.

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
_____ Плеханова Т.М.

2026 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Історія української та світової видавничої справи

Зв`язок з викладачем:
E-mail: romaniuk971@gmail.com
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14845
Телефон: 289-41-11 (деканат)
Інші засоби зв'язку: *Telegram* – 0975037159
Кафедра: видавничої справи та редагування 2й корп. ЗНУ, ауд. 249 (2й поверх)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями становлення видавничої справи в Україні та світі, подати цілісну історію створення, поширення, використання тих чи інших видів видавничої продукції, зокрема книги, відомості про провідних видавців, редакторів від найдавніших часів до сьогодення.

Завдання курсу:

- зорієнтувати студентів у історії становлення й розвитку видавничої справи (від перших зразків дерев'яних книг, рукописних до сучасної книги),
- дати їм загальнотеоретичні знання в галузі книгодруку,
- ознайомити студентів із найважливішими зразками видавничої продукції X-XX ст.
- ознайомити студентів із проблемами становлення українського книгодрукування.

Для засвоєння теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни майбутньому спеціалісту необхідно мати знання з такої суміжної дисципліни, як «Медіавиробництво», зокрема щодо типів книжкових видань.

Основні навчальні ресурси: базові навчальні посібники, підручники, стандарти, лекційний матеріал, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуального практичного завдання розміщені на платформі Moodle

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**
Статус дисципліни	**Обов'язкова**
Семестр	3 -й
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість годин	120
Лекційні заняття	16 год.
Практичні заняття	16 год.
Самостійна робота	98 год.
Консультації	щочетверга, 14.30 (249 каб. 2 навч. корпусу) або за домовленістю чи ел. поштою
Вид підсумкового семестрового контролю:	**залік**
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14845

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/результати навчання	**Методи навчання**	**Форми і методи оцінювання**
Програмні компетентності: ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Словесні методи (лекція, робота з підручниками).	Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий).

СК03. Здатність створювати медіапродукт. СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт. СК09. Здатність конструювати видавничий продукт відповідно до чинних норм видавничо-поліграфічних стандартів. СК10. Здатність створювати медійну продукцію із використанням комп'ютерної графіки та візуального оформлення з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення ***Програмні результати навчання*** ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення ПР16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію ПР17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.	Практичні методи (творчі і практичні завдання). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).	Самостійно-пошукові методи (виконання практичних завдань). Контрольні заходи: тестові завдання; індивідуальне практичне завдання; залік.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичні витоки книгописання та українське друкарство

Первинний «книжковий» матеріал і форми книги. Періоди розвитку книги в Україні. Елементи рукописної книги. Провідні осередки рукописної справи в Україні (Десятинна церква, Софіївський собор у Києві, Києво-Печерська лавра, Чернігівська земля, Галичина і Волинь, Карпатська Русь). Творці й переписувачі книг як перші автори, перекладачі, редактори і видавці. Давньоукраїнські рукописні шедеври Х-ХУ ст. Остромирового, Реймського Євангелія, Ізборника Святослава, Псалтиря Київського, Пересопницького Євангелія, Галицько-Волинського літопису, Києво-Печерського патерика, Літопису Самійла Величка. Репертуар української книги.

Концепції походження друкарства в Україні: радянська концепція, західних учених, Івана Огієнка, Ореста Мацюка та Якима Запаска. доказова база, гіпотези. Сучасні фальсифікації наукових концепцій. Діяльність Степана Дропана як першого українського друкаря. Чернігівсько-сіверський друкарський осередок. Друкарня Лазаря Барановича. Формування мережі друкарень на галицько-волинських землях (друкарня Львівського ставропігійного братства, приватна друкарня Михайла Сльозки. Видавнича діяльність Києво-Печерської лаври: перекази, документальні свідчення, папір і папірні для друкарні, перші друки, поширення лаврських видань. Діяльність І. Федорова. Значення поняття «інкунабула». Основні методи вивчення інкунабул.

Загальна характеристика інкунабул. Найголовніші зразки інкунабул України. Тематичний репертуар стародруків Богослужбові книги. Полемічні (наукові) видання. Навчальні видання. Структурування ранніх книжкових видань як елемент упорядницької праці видавців. Передмови. Післямови. Посвяти. Титульні сторінки. Покажчики. Повідомлення про помилки. Ознаки української сутності в першодруках. Редакторські та видавничі нововведення, спонукані друкарством. Прогресивні друкарські вдосконалення.

Причини виникнення цензури в Російській імперії. Укази царської влади ХУІІІ ст. Валуєвський циркуляр та його наслідки. Емський указ. Правила видання періодики українською мовою на поч. ХХ ст. Цензурні заборони часів Першої світової війни. Українські видавничі шедеври періоду цензурних заборон і обмежень. Найдавніші рукописні біблійні тексти. Ранні спроби перекладу Біблії українською мовою. Острозька Біблія – перше в Європі повне видання Біблії церковно-слов'янською мовою. Спроби перекладу Біблії П.Морачевського, М.Шашкевича, В.Александрова. Переклад Біблії П.Куліша, І.Огієнка. Московське перевидання українського книжкового шедевру. Видання української Біблії лондонськими друкарями.

Українська книга в умовах визвольного руху в Росії 60-х р. ХІХ ст. Книгодрукування в умовах цензурного гніту 80-х рр. ХІХ ст. Перші українські видавництва. Демократична преса і книга в кінці ХІХ-поч. ХХ ст. Видавнича діяльність І.Франка та В.Гнатюка. Пожвавлення видавничої діяльності на Східній Україні в часи революції 1905-1907 р. Поява нових типів і видів видань у зв'язку з розвитком друкарства. Суспільні потреби і політичні перепони на шляху становлення видавничої справи в університетах. Феномен «Українського питання». Політика українських урядів у видавничій справі. Кам'янець-Подільський як видавничий і книгознавчий центр УНР. Видавничий репертуар. Політика у видавничій справі урядів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, УНР. Початок діяльності Книжкової палати України. Видавнича діяльність на західноукраїнських землях. Творення нової книговидавничої системи. Тотальний контроль друкованого слова. Особливості діяльності редактора і видавництва в умовах тоталітарного суспільства. Формування радянської школи редагування. Адміністративно-ідеологічне втручання в редакторський процес. Русифікація видавничої справи.

Змістовий модуль 2. Становлення видавничої справи у світі від рукописної книги до друкарства у слов'ян та в Європі XV-XX ст.

Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, в Азії та Європі. Основні константинопольські осередки книгопереписування. Книга в античному суспільстві. Книга в епоху середньовіччя: західноєвропейська рукописна книга. Візантійська рукописна книга її вплив на культуру інших країн. Розвиток рукописної книги у слов'янських народів: Польща, Словенія, Болгарія та ін. Внутрішня структура та художнє оздоблення латинських манускриптів. Слов'янська рукописна книга: внутрішня структура та художнє оздоблення східнослов'янських кириличних рукописів. Передумови виникнення і розвитку друкарства. Доля друкарського винаходу і винахідників (Лауренс Костер та Йоган Гутенберг). Ствердження друкарства як чинник кардинальних змін в організації редакційно-видавничої справи. Перші друкарні у Європі.

Початок книгодрукування у західних слов'ян (Чехія, Словаччина, Польща). Перший кирилівський друкар Швайпольт Фіоль. Початок книгодрукування в південних слов'ян (Югославія, Болгарія та ін.). Початкове книгодрукування Білорусі. Георгій Скорина. Значення поняття «інкунабула». Основні методи вивчення інкунабул. Найголовніші зразки інкунабул. Суспільно-політичні умови розвитку видавничої справи у Німеччині, Франції, Італії, Англії, Нідерландах у XV-XVII ст. Провідні видавництва. Тематика та типи видань. Ілюстрації в друкованих книгах. Альд Мануцій та його друкарня. Діяльність Етьєнів. Історія появи друкарських верстатів в Англії. Університетські друкарні. Утворення королівської типографії. Система розповсюдження книг у Великій Британії XVII ст. Наказ про ліцензування книг. Державна монополія на друк книжок. Асоціація університетських видавництв.

Особливості розвитку видавничої справи в Західній Європі: Великій Британії, Франції, Німеччині, Італії та ін. Особливості розвитку видавничої справи в Східній Європі: Угорщина, Польща, Румунія, Чехія. Особливості розвитку видавничої справи в США. Провідні видавництва

різних країн у XVIII ст. Тематика і типи видань. Газетно-журнальне виробництво європейських країн у XVIII ст. Принципи книговидання. Формування типів видання (бук трейд). Асоціація лондонських книгорозповсюджувачів. Видавництва Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля. Суспільно-політичні умови розвитку книговидання Німеччини. Провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена. Просвітницький характер видавництв. Розвиток журналістики: тематика і жанрова палітра. Вплив національно-визвольного демократичного руху в Італії на розвиток книговидання. Діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді. Регламентування видавничої справи ордонансами та едиктами. Цензурний кодекс Людовіка XV. Книговидання в США.

Книговидавнича галузь у Європі і США XIX-XXI ст. Універсальні видавництва Франції: Ашетт, Пресс деля Сіте, Галлімар. Принципи книговидання у Великій Британії у XIX-XX ст.: провідні осередки друкарства, характерні риси. Книготорговельні групи: Пентос, У.Сміт, група Н.Ходдера, Макміллан і К. Принципи книговидання в Німеччині: провідні осередки друкарства, характерні риси. Особливості книгорозповсюдження у XIX ст. Концерни-гіганти: Аксель Шпрінгер, Бертельсман, Хольц-бринк. Розвиток техніки книговидання XX ст. Книговидавнича індустрія в країнах Європи, Сходу, США XX ст. Державне регулювання у сфері книговидання. Урядові програми підтримки видавничо-поліграфічного сектора країн: результати і перспективи Провідні видавництва різних країн у XXI ст. Тематика і типи видань. Книготорговельні групи та система книго поширення

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин о/д.ф.	Згідно з розкладом
Лекція 1	Історичні витоки книгописання.	2	*1 раз на 2 тижні Тиждень 1*
Практичне заняття 1	Провідні осередки рукописної справи в Україні. **План** 1. Давньоукраїнські рукописні шедеври X-XУ ст. 2. Концепції походження друкарства в Україні: радянська концепція, західних учених, Івана Огієнка, Ореста Мацюка та Якима Запаска. доказова база, гіпотези. Сучасні фальсифікації наукових концепцій. 3. Чернігівсько-сіверський друкарський осередок. Друкарня Лазаря Барановича. 4. Формування мережі друкарень на галицько-волинських землях (друкарня Львівського ставропігійного братства, приватна друкарня Михайла Сльозки. 5. Видавнича діяльність Києво-Печерської лаври: перекази, документальні свідчення, папір і папірні для друкарні, перші друки, поширення лаврських видань.	2	*1 раз на 2 тижні Тиждень 2*
Самостійна робота	**Тема**: Книгописання в давньоукраїнській державі **Питання** для розгляду Елементи рукописної книги. Репертуар української рукописної книги. Творці й переписувачі книг як перші автори, перекладачі, редактори і видавці. Діяльність Степана Дропана як першого українського друкаря. Діяльність І. Федорова. Сучасні фальсифікації наукових концепцій походження друкарства.	25	

	Причини виникнення цензури в Російській імперії. Церковна цензура ХУІІ ст. Укази царської влади ХУІІІ ст. Валуєвський циркуляр та його наслідки. Емський указ. **Завдання** для виконання (зміст) 1) скласти таблицю з основними осередками книгописання, вказавши пам'ятки, які були там створені, та коротку їхню характеристику. 2) виділити давньоукраїнські рукописні шедеври Х-ХУ ст. Виокремити їхні внутрішні елементи.		
Лекція 2-3	Українське друкарство (ХУ-поч. ХІХ ст.)	4	*1 раз на 2 тижні Тиждень 3 і 5*
Практичне заняття 2-3	Підготовка і видання Книги Святого Письма у світі і в Україні. Видавничий рух доби визвольних змагань українського народу (1917-1920) **План** 1.Найдавніші рукописні біблійні тексти. Ранні перекладів і видань Біблій на українських з (Острозька Біблія, руські письмена в Херсонесі московське перевидання українського книж шедевру). 2.Спроби перекладу Біблії П.Морачевського, М.Шашкевича, В.Александрова. 3.Переклад Біблії П.Куліша, І.Огієнка. 4.Видання української Біблії лондонськими друкар інші переклади й видання 5.Політика у видавничій справі урядів Центральної Гетьманату, Директорії, УНР. 6.Початок діяльності Книжкової палати України. 7.Видавнича діяльність на західноукраїнських землях.	4	*1 раз на 2 тижні Тиждень 4 і 6*
Самостійна робота	**Тема**: Видавничий рух доби визвольних змагань українського народу (1917-1920) **Питання** для розгляду Суспільні потреби і політичні перепони на шляху становлення видавничої справи в університетах. Наукова книга на початковому етапі розвитку друкарства. Роль М.Максимовича в розвитку наукової книги. Навчальні видання. Енциклопедії. Виникнення картографії. Поява рекламно-інформаційних видань. Періодика. Ситуація з українським друком напередодні Лютневої революції 1917 р. Відновлення цензури. Феномен «Українського питання».. Тотальний контроль друкованого слова. Особливості діяльності редактора і видавництва в умовах тоталітарного суспільства. Формування радянської школи редагування. Адміністративно-ідеологічне втручання в редакторський процес. Русифікація видавничої справи. **Завдання** 1) скласти хронологічну таблицю видань Біблії українською мовою. 2) підготувати відповідь-презентацію за одним питанням з переліку питань для самостійного вивчення.	30	

Лекція 4	Становлення видавничої справи у світі від рукописної книги до поширення друкарства у західних слов'ян та в Європі XV-XVII ст.	2	*1 раз на 2 тижні Тиждень 6*
Практичне заняття 3	Поширення друкарства у західних слов'ян та в Європі XV-XVII ст. **План**. 1. Суспільно-політичні умови розвитку видавничої справи у Німеччині, Франції, Італії, Англії, Нідерландах у XV-XVII ст. Провідні видавництва. Тематика та типи видань. Ілюстрації в друкованих книгах. 2. Альд Мануцій та його друкарня. 3. Діяльність Етьєнів. Історія появи друкарських верстатів в Англії. 4. Університетські друкарні. Утворення королівської типографії. 5. Система розповсюдження книг у Великій Британії XVII ст. 6. Асоціація університетських видавництв	2	*1 раз на 2 тижні Тиждень 7*
Самостійна робота	**Тема:** Становлення видавничої справи у світі **Питання** для розгляду Доля друкарського винаходу і винахідників (Лауренс Костер та Йоган Гутенберг). Значення Католікону для утвердження друкарства. Противники друкарства. Ствердження друкарства як чинник кардинальних змін в організації редакційно-видавничої справи. Перші друкарні у Європі. Перша друкована періодика. Значення друкарства: редакційно-видавничий аспектПочаткове книгодрукування Білорусі. Георгій Скорина. **Завдання** 1) підготувати презентацію про діяльність Георгія Скорини; 2) скласти порівняльну таблицю діяльності провідних видавництво Франції, Англії та Німеччини 16-17 ст. (засновник, типи видань, спосіб розповсюдження видань, час існування тощо).	25	
Лекція 4	Книговидавнича галузь у Європі і США XVIII-XXI ст.	4	*1 раз на 2 тижні Тиждень 8 і 10*
Практичне заняття 4	Книговидавнича галузь у Європі і США XVIII-XXI ст. **План** 1. Видавництва Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля. 2. Суспільно-політичні умови розвитку книговидання Німеччини. XVIII ст. Провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена. 3. Вплив національно-визвольного демократичного руху в Італії на розвиток книговидання. Діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді. 4. Характер книговидання Франції. Універсальні видавництва Франції: Ашетт, Пресс деля Сіте, Галлімар. 5. Особливості Англійського друкарства. Принципи	4	*1 раз на 2 тижні Тиждень 9 і 11*

	книговидання у Великій Британії у XIX-XX ст.: провідні осередки друкарства, характерні риси. 6. Книготорговельні групи: Пентос, У.Сміт, група Н.Ходдера, Макміллан і К. 7. Принципи книговидання в Німеччині: провідні осередки друкарства, характерні риси. Особливості книгорозповсюдження у XIX ст. Концерни-гіганти: Аксель Шпрінгер, Бертельсман, Хольц-бринк. 8. Книговидавнича індустрія в країнах Європи, Сходу, США XX ст.: державне регулювання у сфері книговидання, урядові програми підтримки видавничо-поліграфічного сектора країн: результати і перспективи		
Самостійна робота	**Тема**: Книговидавнича галузь у Європі і США XVIII-XXI ст. **Питання** для розгляду Регламентування видавничої справи ордонансами та едиктами. Цензурний кодекс Людовіка XV. Газетно-журнальне виробництво європейських країн у XVIII ст. Принципи книговидання. Формування типів видання (бук трейд). Асоціація лондонських книгорозповсюджу-вачів. Урядові програми підтримки видавничо-поліграфічного сектора країн: результати і перспективи Провідні видавництва різних країн у XXI ст. Тематика і типи видань. Книготорговельні групи та система книго поширення **Завдання** 1) підготувати презентацію про видавництва Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля. 2) підготувати конспект про провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена. 3) підготувати презентацію про діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді.	24	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
Поточний контроль				
Лекція 1	Тест 1 за теоретичними питаннями	Історичні витоки книгописання	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0, 5 бала.	5
Практичне заняття 1	Виконання практичних завдань до плану	1) скласти таблицю з основними осередками книгописання, вказавши пам’ятки, які були там створені, та коротку їхню характеристику. 2) виділити давньоукраїнські рукописні шедеври X-XV ст. Виокремити їхні внутрішні елементи..	Практичне завдання 1 – 3 б. Практичне завдання 2 – 5 б. Термін виконання – протягом тижня	8
Лекція 2	Тест 2 за теоретичними питаннями	Українське друкарство (XV-поч. XIX ст.)	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в	5

			0,5 бала	
Практичне заняття 2	Виконання практичних завдань до плану	1) скласти хронологічну таблицю видань Біблії українською мовою. 2) підготувати відповідь-презентацію за одним питанням з переліку питань для самостійного вивчення	Практичне завдання 1 – 3 б. Практичне завдання 2 – 5 б. Термін виконання – протягом тижня	7
Поточний контроль 1	Поточний тест 1 за теоретичними питаннями	Опитування за питаннями змістових модулів 1-2	Кількість питань – 20, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,25 бала	5
Лекція 3	Тест 3 за теоретичними питаннями	Становлення видавничої справи у світі від рукописної книги до поширення друкарства у західних слов'ян та в Європі XV-XVII ст.	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	5
Практичне заняття 3	Виконання практичних завдань до плану	1) підготувати презентацію про діяльність Георгія Скорини; 2) скласти порівняльну таблицю діяльності провідних видавництво Франції, Англії та Німеччини 16-17 ст. (засновник, типи видань, спосіб розповсюдження видань, час існування тощо).	Практичне завдання 1 – 3 б. Практичне завдання 2 – 6 б. Термін виконання – протягом поточного тижня	9
Лекція 4	Тест 3 за теоретичними питаннями	Книговидавнича галузь у Європі і США XIX-XXI ст	Кількість питань – 10, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бала	5
Практичне заняття 4	Виконання практичних завдань до плану	1) підготувати презентацію про видавництво Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля (на вибір). 2) підготувати конспект про провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена (на вибір). 3) підготувати презентацію про діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді (на вибір).	Практичне завдання – 2 б. Термін виконання – протягом поточного тижня	6
Поточний контроль 2	Тест 2 за теоретичними питаннями	Опитування за питаннями змістових модулів 3-4	Кількість питань – 20, кожна правильна відповідь оцінюється в 0,25 бала	5
	2			**60**

Підсумковий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Теоретичні завдання	Форми книги. Періоди розвитку книги в Україні. Елементи рукописної книги. Провідні осередки рукописної справи в Україні. Давньоукраїнські рукописні	Залік при онлайновому навчанні проводиться в системі МУДЛ у вигляді проходження тесту, який містить 80 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0.25 бала	20

		шедеври Х-ХУ ст. Концепції походження друкарства в Україні. Значення поняття «інкунабула». Основні методи вивчення інкунабул. Зразки інкунабул України. Друкарня Лазаря Барановича. Мережа друкарень на галицько-волинських землях Видавнича діяльність Києво-Печерської лаври. Острозька Біблія. Спроби перекладу Біблії П. Морачевського, М. Шашкевича, В. Александрова. Переклад Біблії П.Куліша, І.Огієнка. Українська книга в умовах визвольного руху в Росії 60-х р. XIX ст. Книгодрукування в умовах цензурного гніту 80-х рр. XIX ст. Видавнича діяльність І.Франка та В.Гнатюка. Пожвавлення видавничої діяльності на Східній Україні в часи революції 1905-1907 р. Ситуація з українським друком напередодні 1917 р. Феномен «Українського питання». Кам'янець-Подільський як видавничий і книгознавчий центр УНР. Політика у видавничій справі урядів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, УНР. Початок діяльності Книжкової палати України. Особливості діяльності редактора і видавництва в умовах тоталітарного суспільства. Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, в Азії та Європі. Книга в античному суспільстві. в епоху середньовіччя. Візантійська рукописна книга. Розвиток рукописної книги у слов'янських народів. Перші друкарні у Європі. Значення поняття «інкунабула». Видавнича справа в Німеччині, Франції, Італії, Англії,	За умови очного навчання залік передбачає усну відповідь на питання білету, де всього 2 питання – одне з тем газетно-журнальних видань, а інше – з книжкових. Повна відповідь на питання, з використанням прикладів із практичних завдань чи з медіа, оцінюється в 10 б.	

		Нідерландах у XV-XVII ст. Альд Мануцій та його друкарня. Діяльність Етьєнів. Видавнича справи в Західній Європі 18 ст. Розвиток видавничої справи в Східній Європі: Угорщина, Польща, Румунія, Чехія. Видавництва Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля. Провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена. Діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді. Універсальні видавництва Франції: Ашетт, Пресс деля Сіте, Галлімар. Книготорговельні групи: Пентос, У.Сміт, група Н.Ходдера, Макміллан і К. Концерни-гіганти: Аксель Шпрінгер, Бертельсман, Хольц-бринк.		
	Практичне завдання	Підготувати презентацію про історію видавничу діяльність однієї з країн: від рукописної книги і до сучасності. Не менше 20 слайдів	Завдання у вигляді презентації оцінюється у 20 балів.	**20**
Усього за підсумковий контроль	**2**			**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За шкалою університету**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	**Залік**
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Основна:

1. Васьківська О. Л. Книговидавнича справа в Україні 1917–1920 рр. : монографія. Київ : Навчальна книга – Богдан, 2026. 424 с.

2. Історія книги: становлення сучасного книгодрукарського мистецтва: навч. посіб. / за ред.. В. Овчіннікова. Львів : Укр. акад. друкарства, 2010. 356 с.
3. Каракоз О.О. Історія книги : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2018. 359 с.
4. Цепкало Т.О. Основи видавничої справи та редагування (в структурно-логічних схемах та таблицях) : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2026. 164 с.

Додаткова:

1. Мельничук О., Марківська Л., Сірук Н. Концептуальні питання ґенези українського книгодрукування. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 40(2). С. 57-62.
2. Тимошик М. Зародження й етапи поширення друкарства у світі. *Друкарство*. 2003. № 3. С. 75–79.
3. Тимошик М. Перший український друкар Степан Дропан, а не Іван Федорович. *Український інформаційний простір*. 2019. № 2(4). URL: http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/186775
4. Тимошик М. Стародавня рукописна книга в світі: попередники, ранні осередки, роль у суспільному поступі. *Вісник Книжкової палати*. 2002. № 4. С. 22–27.
5. Тимошик М. Українське книгописання дохристиянської доби: до проблеми розробки нової концепції. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2002. № 6. С. 116–128.
6. Фрис В. Я. Історія кириличної рукописної книги в Україні. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2003. 188 с.
7. Шумілова А. Крижанівська Т. Вплив політичної ситуації 1921 року в Україні на випуск книжкових видань. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 7. С. 44-48.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Запорізького національного університету. URL: http://library.znu.edu.ua/
2. Система електронного забезпечення навчання ЗНУ. URL: https://moodle. znu.edu.ua/
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/
4. Google Scholar. URL: https://scholar.google.com/

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування лекцій не оцінюється, однак для перевірки залишкових знань у кінці кожного змістового модулю відбувається тестування за пройденим теоретичним матеріалом та питаннями, що виносяться на обговорення протягом лекційних занять.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які мають підтвердження поважної причини відсутності (хвороба, від'їзд на навчальні заходи (конференції, воркшопи), участь у заходах факультету, університету, міста). мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття, або/і у формі тестів, або/і через виконання практичних завдань за темою.

Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Накопичення відпрацювань неприпустиме! За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни.

Пропуски без поважних причин не відпрацьовуються, а отже, студент втрачає можливість отримати бали за те чи інше практичне завдання.

Додаткових завдань на курсі немає. Усі завдання розроблені з урахуванням накопичувальної системи з можливим максимумом у 60 балів за поточні модулі.

Політика академічної доброчесності

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові

завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи. Оскільки практичні завдання є виключно індивідуальною роботою студента, то при виявленні двох однакових робіт бали не ставляться жодному студентові.

Студенти Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених ***Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*****:** https://tinyurl.com/ya6yk4ad.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну на пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: https://tinyurl.com/yckze4jd.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): https://moodle.znu.edu.ua

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): http://sites.znu.edu.ua/confucius